

DEMOKRACIJA

Uredništvo in uprava:
Gorica - Riva Piazzutta 18
Cena: Posamezna št. L. 15.—
Naročnina: Mesečna L. 65.—
Za inozemstvo mesečno L. 95.—
Pošt. štev. rač. št. 9-18127

Leto II. - Štev. 25

Gorica - Trst, 18. junija 1948

Izhaja vsak petek

Ubijanje narodne zavesti

Neodpustljiv greh bi bil, če bi zapirali oči pred trdo resnico: v Trstu in njegovi bližnji okolici v zadnjem času slovenska narodna zavest hitro zamira in se širi zastrupljeno ozračje mladenosti. Slovenska govorica se umika in skriva, ne sliši se skoro več na ulici, kaj šele v uradih ali javnih lokalih. Odlični Slovenci govore med seboj italijanski, otroci slovenskih šol kriče izven pouka v italijanščini, njihove matere, ki jih pridejo čakati, jih ljubkujejo po laško, i. t. d.

Človek bi se zjokal, če pomisli na čase pred prvo svetovno vojno, ko si je slovenski jezik v vsem tržaškem javnem življenju priboril častno mesto in je bil v ponos takratnim slovenskim Tržičanom. Ko je potem po prvi svetovni vojni zagospodaril surovi fašizem, ki se je zaklel, da bo iztrebil slovensčino, ni uspel. Ali se spominjate, s kakšno samozavestjo in odločnostjo je v tej težki dobi brezpravnosti nastopala slovenska mladina pri raznih procesih v obrambo slovenskega jezika?

Druga svetovna vojna, v kateri smo doživeli podvig OF, ki so ji slovenski Tržičani slepo zaupali, je v kratkem času zacelila rane, ki jih je fašizem zadal slovenskemu narodnemu telesu. Po l. 1943. je v Trstu zopet prišla do ugleda slovenska beseda in se udomila v vseh krogih in plasteh. Takrat v Trstu skoro ni bilo več Italijanov, temveč so bili samo »triestini«.

To stanje pa ni slo v račun komunistični partiji, ki se je skrivala za OF. Njej je bila narodna borba samo krinka, ona je hotela deželo in njeno prebivalstvo pridobiti za komunistične cilje in namene. Zato je bilo lansko leto slovesno proglašeno, da so načela, ki jih zastopajo KP, OF, SIAU, UAIS, v bistvenih točkah enotna — komunistična. Do takrat sta priskledniški organizaciji OF in SIAU širili komunizem prikrito, podtalno, od takrat naprej se mora to delo vršiti pa javno, načrtno. Toda KP se je uverila, da radi nepopravljivih napak, ki jih je zagrešila, dežele nikoli ne bo zavejevala z rdečo zvezdo na slovenski ali jugoslovanski zastavi, zato se je vrgla v naročje italijanstvu.

Pekleni naklep je prozoren: od »fratelance« zastrupljene slovenske komunizma in njihove neznane pajdaše je treba nacionalno izpriditi in jih zavesti v milijonsko armado italijanskih komunistov. S tem bosta dosežena dva namena: prvič, komunizmu ostane upanje, da si v doglednem času podjarmi deželo, drugič, ital. komunisti se bodo pred drugimi ital. strankami lahko bahali s svojim nacionalnim delom.

KP na Tržaškem, v kateri so Italijani v večini, je že začela svojo premoč v vsobrezobirnostjo izvajati: vsem javnim nastopom svojih organizacij skuša dati

Spomenica Slov. dem. zveze za STO angleški in ameriški vladi

Slov. demokratska zveza za STO v Trstu je naslovljena na angleško vlado v Londonu in ameriško vlado v Washingtonu dne 11. junija t. l. spomenico o slovenskem šolstvu in o nameščanju Slovencev na STO.

Iz spomenice, ki obsega 8 strani in tri priloge, posnemamo glavne misli in zaključke:

Slovenci so avtohtoni prebivalci tega ozemlja. Njih število v britansko-ameriški coni je okoli 100 tisoč in predstavlja na podlagi števila italijanskih in slovenskih učencev ljudskih šol (15400 : 4200) 28% prebivalstva, čeprav je ugotovljeno, da obiskuje dosti Slovencev italijanske in noben Italijan slovenske šole. Prebivajo kompaktno na vsem ozemlju in tvorijo izključno ali ogromno večino v vseh podeželskih občinah: Nabrežina, Zgonik, Repentabor, Dolina, a v občini Milje (Muggia) skoro polovico prebivalstva, v mestu Trstu pa manjšino.

Pred in po prvi svetovni vojni

Za časa avstrijske uprave so bili Slovenci po ustavi iz leta 1867, čl. 19 temelj. zak. 21. 12. 1867 št. 142, enakopravni z nedotakljivo pravico varstva in negovanja svoje narodnosti in uporabe svojega jezika v šoli, v državnih uradih, na sodiščih ter v javnem življenju. Po okupaciji teh krajev s strani Italije in po uvedbi italijanske uprave v letu 1918, so bile Slovincem te pravice od strani Italije izrecno priznane, in sicer z naredbo kraljev. ital. guvernerja za Julij krajino od marca 1919, št. 01774. Na vseh okrajnih sodiščih (preturah), na zbornem sodišču (tribunalu) v Trstu in na prizivnem dvoru v Trstu ter pred vsemi državnimi uradi so se Slovenci svobodno posluževali svojega jezika v govoru in pisavi. V slovenskem jeziku so sodniki razpravljali in izdajali svoje razsodbe vse do prihoda fašizma.

Fašizem

Ko je v Italiji prišel na oblast fašizem v letu 1922, so bile narodne pravice

italijansko lice.

Zgovoren dokaz je prireditelj v Mrčjem dolu na Opčinah, ki se je vršila pred par tedni. »Prim. dnevnik« je delal zanjo ves teden pagando v slovensčini. Na veseličnem prostoru je dolgo časa pred pričetkom neki reditelj po zvočniku urejeval prihajajoče skupine, vendar ni nikoli spregovoril slovenski. Nastopili so trije italijanski in en slovenski govornik. Tega so naznanili: Adesso parlerà il comp. Sossij... Ljudje so se začudeno pogledali. Napovedovalec je tovarišu Sossiju po fašističnem načinu kratkoma lo poitalijančil ime. Med slovenskim govorom »comp. Sossija« so se nekateri obnašali zelo neolikano in z

Slovincem brutalno zadržati. Z novimi fašističnimi zakoni je bil uveden izključno italijanski uradni jezik. Slovenski jezik je bil pregnan iz sodnih dvoran in Slovincem je bilo celo pod kaznijo zabranjeno — ta absurd je v veljavi še danes — govoriti slovenski na sodnih pri izjavah in izpovedih (čl. 137 kaz. proc. od 1930). Leta 1922. je bilo ukinjeno objavljanje zakonov v slov. jeziku in s kralj. odlokom od 1. X. 1923 št. 2185 je bil postopoma izključen pouk v slov. jeziku iz vseh šol, tako da so bile zatrte v letu 1926 zadnje slovenske šole. Zatrti so bila vsa slovenska kulturna društva, gledališča, knjižnice, čitalnice, pevska društva, športna društva, vsa politična društva, podporni dijaška društva in prepovedano vse slovensko časopisje. Obenem so bile uničene vse zadrage in slovenski denarni zavodi. Vse premoženje teh ustanov je bilo konfiscirano ali odvzeto in se do danes ni vrnilo.

ZVU se opira na fašistične zakone

Ko so prevzele leta 1945. anglo-ameriške sile upravo ozemlja kot okupacijska oblast, so izdale nekaj zakonskih predpisov, s katerimi so bili ukinjeni samo nekateri fašistični zakoni; z generalno odredbo št. 3 od 5. 7. 1945, so bili po pravici preklicani vsi protifašistični zakoni in vrnjena njih imovina. Žalibog pa se niso spremenili zakonski predpisi izdani od 1923. do 1943. pod fašizmom, ki so bili naperjeni proti osnovnim narodnim pravicam Slovincem in jih oropali vseh kulturnih, socialnih in gospodarskih ustanov. Ostale so v veljavi in so še v veljavi zakonske določbe o izključno italijanskem uradnem jeziku in izključno ves italijanski aparat z 99% italijanskega uradništva. V kolikor so bili uvedeni ponekod dvojezični napisi in uradovanje, se je to zgodilo le via facti.

Samo vprašanje šolstva — rešeno povoljno

Edino področje, kjer je Zavezniška uprava popravila

govorenjem motili poslušalce. Med napovedovanjem raznih veseličnih točk je posebno čudno odmevalo od kraških skal naznanilo: »Ora si canterà la canzone: „Triglav“.«

Na prireditvi v Boljuncu naslednji nedeljo so nastopili tudi trije italijanski in eden slovenski govornik. Teden dni pozneje smo tudi pri Sv. Jakobu doživeli nekaj slično žalostnega.

KP ubija v naših ljudeh narodno zavest. To je dejstvo, suho preračunano dejstvo. Zato je vse kričanje in vpitje komunističnega časopisja po slovenskih pravicah in narodni enakopravnosti le pesek v oči za prevaro ljudstva, ki se še ni otreslo komunističnih spon.

la krivico, storjeno Slovincem, je šolstvo, kjer je uvedla slovenske osnovne, nižje strokovne in srednje šole.

Ker je fašistični režim kaznoval slov. učiteljstvo in ga prisilil, da je ogromna večina odšla v Jugoslavijo in onemogočil vzgojo slov. učiteljev, se je moglo uvesti slov. šolstvo le, ker je bilo na razpolago dovoljno število slov. profesorjev in učiteljev, ki so se tekom vojne in po vojni vrnili v svoj rodni kraj, od koder so bili pod fašizmom pregnani ali pa so se kot begunci zatekli na to področje, ki predstavlja še zadnje s Slovenci naseljeno ozemlje, ki ni pod komunistično oblastjo. Vse to osebje ni imelo ital. državljanstva. Položaj tega učnega osebja je ostal do danes neurejen. To vprašanje in način, kako naj se uredi, je obravnavano v prilogi A.

V svojih lastnih uradih je ZVU zaposlila od 1945. do 1947. nekaj Slovincem kot tolmače, prevajalce, v službi obveščanja javnosti potom tiska in radia. Spričo skupnega števila osebja ZVU (okrog 1000) je število tako zaposlenih Slovincem neznan, komaj okoli 50 oseb.

Dne 15. 9. 1947 je stopila v veljavo mirovna pogodba z Italijo in je bilo ustanovljeno STO. Statut za to ozemlje (priloga 6 k pogodbi), čl. 7 je določil, da je slovensčina enako pravni uradni jezik z italijanščino; čl. 4 pa določa, da mora ustava zagotoviti vsem osebam na ozemlju, ne glede na njihovo narodnost in jezik, uživanje človeških in osnovnih pravic, kakor pravico na jezik in vzgojo. Po členu 26. se morajo nameščati uradniki le na podlagi sposobnosti in poštenosti.

Dokler statut ne stopi v veljavo, velja provizorični režim po določbah priloge VIII. Ta provizorični režim obsega tudi čas, ko upravlja ozemlje Zavezniška vojaška uprava (prvi stavek in čl. 1 priloge VII). Že v času provizoričnega režima veljajo predpisi permanentnega statuta, v kolikor so uporabljivi. Zato je provizorna zavezniška uprava vezana na določbo provizoričnega režima.

Proti Slovincem

Z ozirom na to je smelo slovensko prebivalstvo tržaškega ozemlja pričakovati, da se bodo po 15. 9. 1947. uveljavili vsaj najnujnejši ukrepi v smislu statuta, ki mu garantira narodno enakopravnost. To se ni zgodilo. Nasprotno kažejo izvršni ukrepi in praksa, da se je začela diskriminacija Slovincem, da je ogrožena njihova osnovna pravica na vzgojo v lastnem jeziku in da se jim odvzema pravica do dela, ki je osnovna življenjska pravica.

V dokaz temu navajamo: 1) uradno prakso in zakonske ukrepe, ki skušajo onemogočiti Slovincem vpis v

občinske sezname stalnega prebivalstva in s tem zvezane pravice (priloga B). 2) uradno prakso, da se onemogoči Slovincem zaposlitev na ozemlju in s tem v zvezi, da se odstrani iz službe AMG še ono nesorazmerno majhno število slovenskih nameščencev (priloga C).

Opravičene zahteve

Zato spomenica zahteva v svrhu, da se zajamči normalno poslovanje slovenskega šolstva:

- 1) da se loči slovenska šolska uprava od uprave italijanskih šol in ustanovi urad superintendence za slovenske šole;
- 2) da se postavi slovenska šolska organizacija na trdno legalno podlago in da Zavez. vojaška uprava pri imenovanju šolnikov za slovenske šole ne stavlja za pogoj italijansko državljanstvo;
- 3) da se da položaju osebja slovenskih šol značaj stalnosti in da se izenači to osebje z osebjem italijanskih šol glede stalnega imenovanja, ekonomskega in pravnega postopanja;
- 4) da se imenujejo slovenski uradniki v vse urade, ki imajo posla s šolsko upravo (pri tržaški občini, pri Zavezniški vojaški upravi, pri finančnem in pri pravnem oddelku).

Glede vpisovanja v register stalnega prebivalstva se zahteva:

- 1) da se preklic ukaz št. 64 in 222 Z.V.U.
  - 2) da se ustanovi nepristranska komisija, ki odloča o vpisu v register stalnega prebivalstva pri tržaški občini ter da se sklepi te komisije podvržejo kontroli s strani prizivne komisije, ki jo je treba ustanoviti.
- Pri nameščanju delovnega osebja na tržaškem ozemlju se zahteva:
- 1) da se delovni urad drži strogo določil splošnega ukaza št. 72 in da se preklicajo vsa navodila, ki delajo razliko med Slovenci in Italijani;
  - 2) da se ne vmešava delovni urad v zadeve nameščanja uradnikov, ki jih imenuje Z.V.U.;
  - 3) da se tem nameščencem izdajo delavske knjižice, če so vpisani v register stalnega prebivalstva, ali specialno dovoljenje v smislu čl. 10 splošnega ukaza št. 72. za čas, ko so v službi pri Z.V.U.

Vprašanje Trsta

Predstavniki zunanjega ministrstva v Washingtonu je 14. t. m. zanikal vesti, da bi bila Sovjetska zveza poslala ameriškemu zunanjemu ministrstvu kakšen odgovor glede vrnitve Trsta Italiji. Moskva na obe ameriški noti ni dala nobenega glasu.

Od srede do srede

10. JUNIJA: V Berlinu je na novo izbruhnila tako imenovana »živčna vojna«, ker sovjeti nečejo zapustiti berlinske radijske postaje, ki je na britanskem področju. — Ameriška poslanska zbornica je odobrila pet milijard in pol dolarjev za razvoj atomske sile in za pomoč bivšim vojakom. — Predstavniki danskih poslancev, ki je trenutno na obisku v Londonu, je dejal, da so Danci pripravljeni stati ob strani zahodnih sil ne samo pri konferencah, temveč — ako bi to bilo potrebno — tudi v strelskih jarkih. — Židovska teroristična organizacija »Irgum Zwei Leumim« ne priznava premirja v Palestini in je po radu ostro napadla židovsko vlado, češ, da dela po navodilih Britancev. — V Atenah sta se poročila bivši romunski kralj Mihail in princesa Ana Burbon-Parma.

11. JUNIJA: Ameriško letalo na reakcijski pogon je doseglo hitrost, ki prekaša brzino zvoka. — Moskvo je zajel vročinski val. V senci kaže toploter 33 stopinj, kar je tam nekaj izrednega. — Britanci so ukinili ves civilni promet med angleškimi in sovjetskimi področjem v Nemčiji, ker so sovjeti kršili določila o mednarodnem tranzitnem prometu. — Ameriški senat je odobril zakonski načrt o mirodopskem naboru. — Odbor Združenih narodov za Balkan je spet obvestil tajništvo organizacije Združenih narodov, da Bolgarija in Albanija v veliki meri oskrbujejo grške komunistične tolpe: istočasno pa prihaja vest, da skuša tolovski poglavar Markos navezati stike z grško vlado, ker bi se rad pogajal za premirje. — V Bratislavi pripravljajo velik proces proti skupini slovaških narodnjakov, ki se bore proti komunizmu. — Danska ladja Kjøbenhavn se je potopila, ker je zadela na mino. Utonilo je 170 oseb. — Tudi v Romuniji so sedaj podržavili še zadnje ostanke prostotrgovine in industrije.

12. JUNIJA: Ameriška predstavnika zbornica je odobrila osnutek zakona, ki bo dovolil 200 tisoč razseljenim osebom, da se lahko naselijo v Združenih državah. — Sovjetska zveza še ni odgovorila na vabilo ameriškega veleposlanika, naj se udeleži razgovorov o dokončni ureditvi meje med Italijo in Jugoslavijo. Sovjeti molčejo tudi na avstrijske pozive, naj se izjunijsko glede Titovih zahtev po Koroški. — Bolgarija je po naročilu iz Moskve poskušala najti pot za vzpostavitev diplomatskih odnosov z Grčijo. Zdi se, da je to približevanje začetek novih sovjetskih spletak. — Ameriški zastopnik v Varnostnem svetu Jussup je izjavil, da obstajata za svet le dve poti: ali mednarodno nadzorstvo nad atomsko silo ali pa mrlično oboroževanje. Srednje poti ni več. Odločitev pa imajo v rokah sovjeti, ki so doslej glasovali vselej proti nadzorstvu. — Francoski komunistični poslanec Billoux je obtožil De Gaulle, da hoče in da pripravlja vojno. — Češkoslovaški poslanik v Urugvaju je odstopil v znak protesta proti odstranitvi Beneša. — Prihajajo poročila o naglem sovjetskem oboroževanju v zraku. — Na Madžarskem je komunistična policija aretirala večje število duhovnikov.

13. JUNIJA: Predsednik Truman je v svojem velikem govoru v Kaliforniji razgalil sovjetsko zavojevalno taktiko. Poudaril je, da sedanje stanje v svetu ni razkol med sovjeti in Ameriko, temveč razkol med Sovjetsko zvezo s sateliti in med ostalim svetom. — Churchill je na shodu konser-

Od srede
do srede

vativne stranke v Londonu ostro napadel socialistične eksperimente laburistične vlade, ki je pripravila Britance ob ugled v svetu in v revščino doma. Poudaril je tudi zanimivo dejstvo, da je postala Anglija pod socialistično vlado gospodarsko odvisna od kapitalistične Amerike. — Zidje in Arabci dolžijo drug drugega, da kršijo premirje in oboji grožijo z novo ofenzivo. — Sovjeti drže pod orožjem skoro 4 milijone mož, Titinija 600 tisoč, Bolgarija pa 200 tisoč, kar je za revščino, ki vlada v teh deželah ogromna števila.

14. JUNIJA: V Frankfurtu se je prvič sestel gospodarski svet anglo-ameriškega zasedbenega področja. — Novi predsednik češkoslovaške republike komunist Gottwald je poveril sestavo nove vlade komunistu Zapotockemu. — »Times« v uvodniku piše, da bi bilo zelo nes pametno nasesti sovjetom, ki so zadnje čase postali bolj spravljivi v nekaterih delih sveta. Časopis pravi, da so sovjetski cilji vedno eni in isti — svetovna revolucija in komunistična diktatura nad svetom. — Maršal Petain je baje zbolel. — Na Madžarskem se stopnjuje preganjanje katoliške cerkve. Kardinal Midzenty je odredil, naj po vsej deželi berejo svete maše za rešitv cerkve in duhovnikov, ki jih komunisti odvračajo v zapore in koncentracijska taborišča. — Združene države so na turško prošnjo izročile turški mornarici 11 vojnih ladij: da se bo dežela lažje upirala sovjetskemu pritisku.

15. JUNIJA: V Londonu so podpisali nov mednarodni dogovor o ukrepih za pomorsko varnost. — Italijanski veleposlanik v Washingtonu je izjavil, da italijanski komunisti stalno izgublja jo na moči. — V Ameriki so v teku zadnjega leta uredili 76 hidroavionskih letališč, ki bodo mogla uporabljati letala za dolge polete. — V Združenih državah so našli 32 milijonov osebnih in 7 milijonov tovornih avtomobilov. — Sveti oče je sprejel v posebni avdienci odposlanca predsednika Trumana, Mirona Taylorja. — V Frankfurtu bodo zahodne sile nadaljevale z razgovori o bodoči ureditvi zahodne Nemčije. — Ameriških borzah so znatno porasle delnice, kar imajo za znak nadaljnega procvita ameriškega gospodarstva. — Sovjeti so pristali na sklicanje konference o plovbi na Donavi. Konferenca bi se morala vršiti v Beogradu, vendar se je zdaj jugoslovanska komunistična partija temu uprla, ker se boji, da bi prišlo v Beograd preveč tujcev, ki bi utegnili videti in potem poročati, kaj se godi v Jugoslaviji. — Varnostni svet je soglasno zavrnil sovjetsko zahtevo po odpošljanju boljševiških opazovalcev v Palestino. — Iz Nemčije poročajo o novih sovjetskih ovirah prometa med zahodnimi področji in Berlinom.

16. JUNIJA: V Nemčiji bodo v kratkem izvedli denarno reformo, ki ji bo takoj sledila tudi davčna reforma. — Ameriški senat je odobril dodatek k zakonu za obvezno vojaško službo, ki predvideva sprejemanje tujih državljanov v ameriško vojsko. Število pa je za sedaj omejeno na 25.000. — Švedski kralj praznuje 90 letnico rojstva. — Ameriški zunanji minister Marshall je izrazil upanje, da bo Sovjetska zveza končno le odgovorila na ameriško noto glede Trsta ter pristala na razgovore o tem vprašanju. Marshall pa predvideva težkoče posebno pri vprašanju postopka. — Sovjeti so izjavili, da ne priznavajo avstrijskega ministra Migschaja za člana vlade in, da si pridržujejo pravico postopati proti njemu. Sovjeti so ministru zamerili njegov nedavni protikomunistični govor in njegovi prijatelji so sedaj v skrbeh za njegovo varnost. — Italijani bodo v kratkem poslali v Beograd delegacijo, ki se bo pogajala o vprašanih opcije. — Grška vojska je ušla med

Razkroj rdeče vojske o Nemčiji

V začetku letošnjega leta je iz sovjetske vojske v Nemčiji pobegnil major nekega gardnega polka, ki je za ameriški mesečnik »Partisan Review« napisal naslednji zanimivi sestavek o morali sovjetske zasedbene vojske v Nemčiji:

Ko je rdeča armada vdrla na Poljsko, so sovjetski vojaki odkrili, da tamošnje prebivalstvo dokaj dobro živi. Posledice tega spoznanja so se brž pokazale. Sovjetska vojska se je začela moralno in politično razkrajati. Po eni strani so bili rdeči vojaki za škodljive »meščanske vplive« zelo stopni, po drugi strani pa so začeli strahotno divjati proti civilnemu prebivalstvu.

Ciganska vojska

V Nemčiji se je vse to še zaostri. Vso rdečo vojsko, od navadnega vojaka do generalov, je zajela prava epidemija zbiranja tako imenovanih »odpadkov«. Skoraj vsak vojak si je preskrbel konje in voz. Voz je do vrha naložil s »trofejami«, ki so jih sestavljala kolesa, pernice, posoda, kuhinjske potrebščine, skratka vse, kar je vojakom prišlo pod roko. Sovjetske pehotne jedinice so začele postajati podobne nepotnim ciganskim taboriščem.

Na čelu take »zmagovite« sovjetske kolone je zmeraj šel poveljnik čete, po navadi na vozu, pijan, v pisani obleki, ki je komaj še spominjala na uniformo. Ob strani mu je sedelo žensko bitje, pogosto v noši sovjetske bolniške streljnice. Za poveljnikom in njegovo streljnico je prihajala dolga vrsta podčastniških in vojaških vozov, ki so bili tako natrpani z blagom in pohištvo vseh vrst, da pušk sploh videti ni bilo.

Zločini nad prebivalstvom

Geslo »Ubij Nemca, kjer ga vidiš« je služilo v opravičilo za ogabne zločine nad prebivalstvom, ponajveč splošnega značaja. Vdorne ceste, po katerih je šla sovjetska vojska v deželo, so bile posejane z divjaško izkaženimi ženskimi trupli. Rop in posiljevanje sta zavzela velikanski obseg. Iz ropana mesta so pogosto požgali Marsikatero, kakor n. pr. Landsberg ob Warthi, Stolp in Laenburg na Pomorjanskem, so uničili po koncu sovražnosti in ne med njimi.

Vojaška, zlasti pa politična poveljstva, so bila proti temu divjanju docela brez moči in mu niso znala biti kos. Zdelo se je, da bo rdeča armada postala neurejena tolpa, brez vodstva in brez zakonov. Ko je katera jedinica prišla do kakšnega mesta, jo je bilo pogosto nemogoče spet zbrati in sestaviti. Vrhovno poveljstvo pa ni kazalo nič volje, da bi zavrla to, baje sveto maščevanje, in iz Moskve so še naprej oznanjali geslo »Pobijajte Nemce!«

ŠIRITE „DEMOKRACIJO“

gverilci 8 bolgarskih in enega jugoslovanskega vojaka. — Britanska vlada je sklenila raztegniti čistko komunistov na vseh 140 tisoč civilnih uradnikov. — Sovjeti so demonstrativno zapustili sejo zavezniškega poveljstva v Berlinu ter tako razbili drugo najvažnejšo skupno ustanovo 4 velkih sil v Nemčiji. Ameriški mestni poveljnik polkovnik Howley je k temu pripomnil: Sovjeti se zelo motijo, če mislijo, da nas bodo s takim ravnanjem pripravili do tega, da bi odšli iz Berlina. — Znani zavod za raziskovanje javnega mnenja Gallup poroča, da 62% britanskega ljudstva meni, da je sedanja angleška politika proti sovjetom preveč popustljiva in da mora postati ostriša. — Newyorški delavci so odklonili, da bi tovrstili jugoslovansko ladjo »Radnik«, ker je izživala s komunističnimi napisi, znaki srpa in kladiva in Stalinovimi slikami.

Vloga Nemk pri razkroju

Šele po koncu bojev so začeli poskušati, kako bi ta razkroj v sovjetski vojski zajezili. Politična propaganda je vse svoje sile posvečala boju zoper tako imenovani »meščanski vpliv«, katerega poveljstva nosilke so bile nemške ženske. Navzlic strogim prepovedim in hudim kaznim se je večina boljševiškega vojaškega osebja oskrbela z nemškimi ženskami. Nemke so se Rusom zdelo živo vtelesenje luksuznega življenja. To življenje je bilo tudi res razkošno, če so ga primerjali s tistim, katerega so imeli doma. Prošnje za dovoljenje, da bi se poročili z Nemkami, ter samomori zaradi tega, ker jim dovoljenj niso dajali, so se bolj in bolj množili.

Spolne bolezni so se strahotno širile. Vsi kazenski ukrepi niso zalegli nič, tudi če so n. pr. objavili imena obolelih vojakov ter o tem obvestili njihove žene in svojece doma. Nazadnje so bolne vojake ločili od zdravih ter jih zbrali v posebne sifilitične jedinice. Sam sem poznal dva taka posebna polka, ki smo jih krstili za »SS ali elitni polk«. Te enote so imele posebno strog red.

Pozneje so skušali zlo odpraviti s tem, da so zapovedali, naj vojaki dobe žene od doma v Nemčijo. Neporočni častniki, ki so odhajali na dopust, so dobili nalogo, da se morajo v Rusiji poročiti in se ne smejo vrniti v Nemčijo brez žene. A vseeno so nemške ženske ostale za sovjetsko poveljstvo najtrši oreh. Bodoči zgodovinarji bodo nekoč morali nemško žensko postaviti na prvo mesto med vzroki, ki so privedli do razkroja in demoralizacije rdeče armade v Nemčiji.

Tatvine

Tudi težnje po zasebni lastnini so postale vznemirljiva prikazen v boljševiški vojski. Tu so najbolj grešili častniki. Vojaki so imeli premalo denarja, da bi kupovali blago in si delali zaloge. Sam sem srečal nekega poveljnika, ki je imel trideset usnjenih plaščev in prav toliko parov čevljev. Zena nekega drugega častnika je imela več ko petdeset oblek, ki ji jih je morala izgotoviti ena sama krojaška delavnica. Višji častniki so pošiljali vagone in vagone blaga v Sovjetijo. General, ki sem ga sam poznal, je peljal s seboj na dopust tri tovorne avtomobile znamke Dodge do vrha naložene z različnim blagom. Pri vsem tem je pa še veljal za precej manj pohlepnega kakor drugi oficirji. Razkošje, ki so si ga v Nemčiji privoščile razne sovjetske generalice, je ustvarjalo kriče razredni prepad med njimi in med ženami nižjih častnikov, ki so živele od

POLITIČNI OBZORNIK

Italijanski parlament. — Zaupnica vladi

Dne 1. t. m. je ministrski predsednik De Gasperi postal v obeh hišah italijanskega parlamenta, v poslanski zbornici in v senatu, obširno vladno izjavo, v kateri je začrtal svoj delovni program in poudaril smerice, katerih se bo njegova vlada držala pri bodočem delu. Vladna izjava je vzbudila veliko pozornost in se je okrog nje v parlamentu razvila živahna debata. V razpravo so posegli vodilni možje obeh taborov, vlade in opozicije, in iznašali svoje misli. Zastopniki vladnih strank so se izrekli soglasne z vladnimi načerti in načeli, zastopniki opozicije, zlasti socialni komunistov, so pa ostro ugovarjali vladnemu programu in skušali prikazati njegove slabe, senčne strani, ki bodo

plače svojih mož ter so se morale zadovoljevati z drobtinami z obilno obložene generalske mize. To razredno sovraštvo je prodrlo celo v šole in otroška zavetišča.

Samo domov ne

Poročila, ki so jih vojaki dobivali od doma, so pomagala moralno bolj izpodkoptati. Pisma iz vasi, ki še danes sestavljajo večino na pošte iz Rusije, so govorila samo o gladi in bedi. Cenzorji niso mogli drugega, ko da so pisma puščali naprej, sicer bi bili morali prepovedati in ustaviti sploh vs postni promet med vojsko in domovino.

Bral sem dosti p'šem iz Rusije. Glavna vsebina je bila vedno ista: starši so rotili sina, naj se čim prej vrne domov, ker so pri kraju. »Če te ne bo, bo to pomenilo smrt za vse nas tukaj, se je ponavadi glasil zaključek vsakega pisma.

Odpušteni častniki so se v pisnih pritoževanih nad težavami in šikanami, ki so jim v domovini izpostavljeni na vsak korak. Vsa ta pisma so pred vsemi častniki in vojaki na glas prebirali, kakor je to ruska navada, ter se pogovarjali o njih.

Še zanimivejša ko to so bila pripovedovanja vojakov, ki so se vračali z dopusta v domovini. Vsi žek vsakega poročila je bilo spoznanje: ko človek stopi spet na sovjetska tla, je prišel v »kraljestvo teme«, kjer je življenje dosti slabše kakor v premagani Nemčiji in celo na Poljskem. Častnik, ki se je vrnil z Urala, mi je povedal, da je našel svojega očeta v prostoru brez svetlobe, spečega na raztrgani vreči. V hiši ni bilo niti koščka kruha. Oče je imel samo ene znošene hlače, da mu je sin moral podariti obleko, ki jo je prinesel iz Nemčije. Častnik mi je zagotavljal, da premer njegovega očeta ni nič izjemnega in da na uralskem področju vsi ljudje žive v enakih razmerah. Ljudstvo je sestradano, trudno in zategnjeno. »Kulturno življenje« predstavlja umazan boljševiški klub, kjer se shaja mladina, da poje, pije in razgraja. Zaradi vsega tega so se pobeži iz rdeče armade začeli zelo množiti. Vzrok ni toliko v neprijetnostih vojaške službe, temveč v strahu pred vrnitvijo v »kraljestvo teme«. Proti koncu leta 1947 je 3000 demobiliziranih vojakov čakalo v nekem mestu na meji sovjetskega področja Nemčije, da bi jih odpeljali domov. Ko so jim sporočili, da bo njihov oddelek potoval naslednji dan, jih je ponoči več kakor pol izginilo...

Ze samo ta dogodek nam pove vso kričečo resnico o tem, kakšen duh vlada v toliko povzdignovani rdeči armadi danes.

Predsednik Beneš in njegov primer

Ivan Herben, ki je bil do zadnjega časa glavni urednik glasila Benešev Narodno socialistične stranke (»Svobodne Slovo«) je za francoski poluradni »Le Monde« napisal naslednji prikaz o predsedniku Benešu:

Ker je bil pokojni Masaryk očetovsko zaupni prijatelj dr. ja Beneša, se je porodilo zmotno mnenje, da sta oba češka državnik moža enega kova. Toda Masaryk je bil rojen bojevnik in človek dejanj, Beneš pa je bil filozof in diplomat. Masaryk je znal svojo človečansko demokracijo ljudstvu oznanjati v klenem, preprostem jeziku, da jo je res čutilo. Kadar pa je govoril Beneš, se je zmeraj zdelo, da ne govori trinajst milijonom Čehov in Slovakov, marveč trinajst milijonom učencev sociologije. Masaryk je bilo samo življenje, Beneš pa ni nikdar znal svojega ljudstva prevzeti z gorečnostjo svoje demokratične vere. Njegov oženj je bil mrzel. Februarški preobrat na Češkem je bil delo dveh slabo izurjenih polkov policije in oboroženih komunističnih tolpa, toda tem se ni niti en sam češki demokrat postavil proti. Najbolj navdušeni med njimi so se pustili prostovoljno vključiti, ker jim je predsednik sam prvi pokazal to pot. Benešev svet je bil svet diplomacije, ne svet boja. V njegovi politični orožarni so manjkala dejanja. Masaryk je pri petinšestdesetih letih šel v pregnanstvo, da bi uničil Avstrijo — in jo je. Beneš je pa pri štirinšestdesetih letih uzakoni komunistični prevrat s tem, da je 25. februarja podpisal imenovanje Gottwaldove vlade, kot je pred desetimi leti pod bajoneti svoje mobilizirane vojske podpisal münchenski diktat. Treba je seveda priznati, da je pri vseh Beneševih zadnjih dejanjih igrala veliko vlogo njegova bolezen, posledica dramatičnega življenja, dela brez počitka ter izčrpanosti. Zdi se, da so bili o predsednikovi bolezni in o vplivu, ki ga ima na njegovo odločitve, komunisti bolj poučeni kakor pa češki demokrati. Vedeli so, da človek, ki ta trenutek razglasi, da so njegovi odločni sklepi taki in taki, naslednji trenutek pa bruhne v jok in pustiti, ne bo mogel kljubovati resnemu pritisku. Zaradi tega je na višku krize namestnik sovjetskega zunanje ministra Zorin svetoval Gottwaldu, naj Benešu zagrozi z državljansko vojno, s sovjetskim oboroženim nastopom ter aretacijo njegovih najboljših prijateljev, če se bo upiral. Znano je tudi, da je Beneš sklenil odstopiti že 28. februarja, pa ni našel moči, da bi bil vlado prisilil, da odstop sprejme. Bil je zlomljen človek.

Danes še ne moremo izreči končne sodbe o vseh vzrokih in okoliščinah, ki so privedle do prevrata na Češkoslovaškem. Zdi se pa, da je ves odpor proti komunizmu temeljil na moči in razsodnosti predsednika Beneša. Toda ta temelj je bil črvin. Morda je Beneš sam za to odgovoren manj kakor pa politični prvaki, ki niso njegove slabosti znali opaziti o pravem času. V celoti pa je Benešovo delo za narod, za demokracijo in za svetovni mir dovolj veliko,

da zasluži spoštovanje, čeprav sta bolezen in izčrpanost zgodbo njegovega političnega življenja tako tragično zaključila.

Komunisti nazadujejo

Italijanski velenoslanik v Washingtonu Albert Tarchiani se je vrnil iz Italije, kjer se je mudil dva tedna. Ob vrnitvi je izjavil, da izgublajo komunisti v Italiji stalno na moči.

»Italijanske volitve — je poudaril — so nudile prebivalstvu dokaz, da komunisti niso tako močni, kot so to zatrjevali.«

»Mnogo delavcev — je nadaljeval — prehaja k političnim strankam, ki zagovarjajo sodelovanje z Združenimi državami. Čeprav so Italijani na meji železne zavese, so v splošnem optimisti glede bodočih odnošajev med Združenimi državami in Sovjetsko zvezo.«

Tarchiani je tudi izrazil svoje zaupanje v italijansko vlado in zatrdil, da je sedanji režim »bolj kakor kdaj koli v stanu obdržati red v vsej državi«.

Varanje

Dne 14. t. m. je imel novi predsednik češkoslovaške republike komunist Gottwald svoj prvi predsedniški govor. Poudaril je, da ima Češkoslovaška šele zdaj pravo demokracijo in da popreve nikdar še ni imela prave demokracije. Za zaščito te nove demokracije pa se ima Češkoslovaška po Gottwaldovih besedah čim bolj tesno povezati s Sovjetsko zvezo. Gottwald je kot vodja češkoslovaških komunistov zaključil svoj govor: »Bog blagoslovi češkoslovaško ljudstvo, Bog blagoslovi vse ljudske demokracije.«

Premirje v Palestini

Opazovalci Združenih narodov za palestinsko premirje poročajo, da obe stranki povsod spoštujeta premirje v Palestini. Obenem pripominjajo, da so poročila o bojih v severni Galileji brez vsake podlage in neresnična. Medtem ko traja premirje, se sorodniki in prijatelji, ki so bili doslej zaradi bojev odrezani drug od drugega spet obiskujejo. Vsi avtobusi so polni občinstva.

Sovjetska zveza in Nizozemska

Socialistični dnevnik »Hot Vrije Volk« (Svobodni narod) je odgovoril na obtožbe moskovske radijske postaje in sovjetske vlade. Članek pravi, da je nekoč »v dobrih starih časih« tudi Hitler obtožil britanski tisk, da je alarmističen in hujškaški. Na te obtožbe je angleška vlada tedaj odgovorila, da je tisk svoboden in zelo verjetno je, da bo nizozemska vlada napravila isto. V kolikor se zadeva tiče nas — nadaljuje dnevnik — je napad iz Moskve naperjen proti članku našega vojaškega poročevalca, ki je skušal razložiti, odkod izvira sovjetski strah pred bodočo vojno. Ta strah imajo sovjeti v kosteh zaradi dejstva, ker so nekatera sovjetska področja izpostavljena zračnim napadom, kot je to omenil napadeni članek, prav posebno pa so izpostavljena petrolejska ležišča v Bakúju, industrijska področja na Uralu, v dolini Doneca ter petrolejska polja v Romuniji, ki bi jih v

primeru nove vojne lahko uničili z atomskimi bombami že v nekaj urah.

To je torej razlog — nadaljuje članek — zakaj si Sovjetska zveza danes ne more privoščiti vojne in jo skuša oddaljiti čim bolj od svojih mej proti zahodu.

Nizozemski dnevnik nato pravi, da se je članek, ki ga je Moskva tako ostro napadla, zaključil s sledečimi besedami: »Sovjetska zveza je danes v kritičnem položaju in ta položaj je treba vzdrževati zato, da ne bo napovedala vojne, zahodni evropski narodi pa naj čimprej izpolnijo in dopolnijo svoje vojaške priprave.

»Hot Vrije Volk« nato nadaljuje, da v besedilu članka z dne 13. aprila ni niti ene besede, ki bi bila naperjena proti Sovjetski zvezi, ali ki bi imela napadalen namen. Vsak komentar o strateških položajih dveh nasprotnikov — pravi dnevnik — mora logično osvetliti možnosti in tveganost na obeh straneh, in naš poročevalc je pač to napravil. Ni njegova krivda, če je vprašanje za Sovjetsko zvezo v resnici tako pereče. Če Moskva misli, da je posredno ogrožena — zaključuje dnevnik — je to samo zato, ker je iztegnila svoje šape predaleč iz svojega področja in prisilila druge narode, da preučujejo možnosti, kako bi se uprli njenemu ekspanzionizmu.

Anglija v Sudanu

Britanski podtajnik za zunanje zadeve Christopher Mayhew je 14. t. m. objavil v spodnji zbornici, da je britanska vlada sporazumna z glavnim guvernerjem Sudana, ki bi imel nalogo, da izda proglas za ustanovitev izvršne oblasti in ustavodajne zbornice v Sudanu.

Mayhew je nadalje pojasnil, da egiptovska vlada ni odgovorila na britanske predloge, da bi Egipt sodeloval pri ustavnih reformah v Sudanu, čeprav je Bevin nanjo naslovil poseben poziv.

Udarec proti slovenskim zadrugam na Koroškem

Uničenje slovenskih zadrug na Koroškem je bilo eden najvidnejših udarcev Hitlerjancev proti Slovincem. Slovinci so imeli 42 zadrug, malenkost, ki Nemcem nikakor ni mogla biti nevarna. Nekaj teh zadrug so nacisti likvidirali, 16 so jih spojili z nemškimi zadrugami, drugim so usilili nemške odbore in jih podvrgli nemški zvezi. Po polomu nacizma je vsakdo pričakoval, da se mora zopet upostaviti tudi slovenska zadruga zveza. Slovinci so stopili do deželne vlade. Vse tri vladajoče stranke so uvidele potrebo, da se Slovincem pusti gospodarska organizacija, le nemška zadruga organizacija »Landesverband« je po svojem ravnatelju naglašala, da je premoženje Slovincem tudi pri Nemcih varno shranjeno, da se je spojitve izvršila po sklepih občinskih zborov dotičnih zadrug (ki so bili od Gestapa izsiljeni). Slovinci so pri razgovorih poudarjali, da mali slovenski kmet v nemških kreditnih zavodih le težko dobi potrebnih kreditov. In načelno: kdor izroči svoj denar drugemu, četudi zanesljivemu človeku, ta se poda pod varstvo. Že tedaj se je pokazalo, da je javnost v teh vprašanjih razdvojena, kakor tudi še danes ni nihče mislil. Eni, in sicer tisti, ki so trpe-

li škodo, zahtevajo, da se škoda popravi, drugi, ki so se tedaj priložnosti poslužili in nakupili zemljišča po ceni, ki je ponekod smešno nizka, pravijo: kupili smo pošteno — in plačali —, tega pa ne povedo, da se ta kupčija ni mogla vršiti v dobri veri, bona fide.

Leta 1945. je vlada v Celovcu sklenila, ne da bi ta ali druga stranka ugovarjala: Slovensko združništvo v deželi se zopet upostavi slovenskim zadrugam se vrne premoženje in slovenski odbori naj prevzamejo vodstvo zadrug. To je bilo načelo. Izvršitev pa je takoj obtičala. Nemška zveza je vložila ugovor proti deželni vladi in slovenskim zadrugam!

Pri tem nastane prvo vprašanje: jeli nemška zadruga zveza upravičena ugovarjati proti naredbam vlade, ki se tičejo edine slovenskih zadrug, katerih nemška zveza po pravici nima zastopati. Od zveze se ne zahteva niti beliča plačila, nemški zvezi slovenske posojilnice ne dolgujejo ne beliča, nasprotno nastaja vprašanje: ni li bila nemška zveza sokriva in soodgovorna za tisto, kar je napravil nacizem? Da je Hitler slovenske zadrug zmetal v nemško zvezo, s tem nemška zveza ni mogla dobiti pravice do teh zadrug. Slo-

„Kar je premogel očka Stalin...“

Die »Wochen Zeitung« iz Curaha od 29. maja t. l. objavlja začetek dnevnika Eva Braun, Hitlerjeve žene. Eva popisuje prvi obed, ki ji ga je pripravil Hitler. Ko ji je Hitler postregel med drugimi priboljški z ruskim kaviarjem, je dostavil: »To je najboljši, kar je premogel poslati očka Stalin...«

venske zadrug ne potrebujejo od nemške zveze in njenega ravnatelja ničesar, nimajo do teh nobenih zahtev, a tudi nemška zveza nima zahtev. S tem, da so ji vrgli nacisti v naročje naše premoženje, je nemogoče opozoriti na stopanje nemške zveze proti Slovincem.

Drugo je vprašanje: jeli koroška vlada prekoračila svoj delokrog? Slovenski in tudi nepristranski nemški javnosti je jasno, da je Gestapo postopala s svojo policijsko — ne oblastjo, marveč s silo. Oblast je samo tam, kjer je vse pravno in postavno. Ureditev naših zadrug ali uničenje istih, je Gestapo vršila le po sili. Zdaj ko se vidi, da je treba stvari urediti, mora ureditev vzeti v roke zopet le policijska oblast. Ali bi naj slovensko zadruga zvezo uredilo dva in štirideset pravd slovenskih 42 zadrug proti nemški zvezi? Kdo naj to plača? Složno stopanje v deželni vladi, složni sklepi, da je treba slovensko združništvo zopet upostaviti in vrniti premoženje, to je dokaz, da imamo pred seboj nujen državni akt. Vse bi se bilo že lahko brez nepotrebnega pehanja in pravdanja uredilo.

Črno na belem...

Odpadel list

Na nedavnem občnem zboru rdeče Prosvetne zveze v Trstu so volili tudi nov odbor. V njem zastoj išče doseganje predsednika, tov. dr. Vladimira Bartola. Kljub vsej »izgrajenosti« in predanosti je tudi on šel po poti Kozakov, Albrehtov, Pavšičev, Torkarjev in drugih odžiganih meščanskih hlapcev kulturnega boljševizma.

Ni prav dolgo, kar je tov. Bartol z udarniško zgovornostjo po »Primorskem dnevniku« pisaril o odpadlem listju... med katerim se je tako nepričakovano znašel zdaj tudi sam!

Dezertar

Na okrožnem zboru SIAU-a v Kopru je tovarišu Beltramu uslo tole priznanje: »Nekateri tovariši so bili nad-

izidom volitev (v Italiji) razočarani. Razočarani so lahko samo oni, ki so živeli v iluzijah, da se da oblast izvojevati z volitvami...«

Potemtakem — in ni razloga, da ne bi koprskemu Titu Beltramu verjeli — »nova demokracija« na Češkem ni zmagala z volitvami, temveč z revolucijo in nasiljem? In na Poljskem, na Madžarskem, v Romuniji, v Jugoslaviji prav tako? Tovariš Beltram, ki te stvari prav gotovo dobro ve, je torej postavil na laž vso propagando o demokratičnem izvrtu različnih »ljudskih oblasti«. Izdal je največjo skrivnost komunizma in dezertiral s partijske linije. Govori kakor reakcija! Še več, govori resnicol!

Kaj bomo brali o procesu proti »izdajalcu Beltramu« — če je še kaj pravice v Titovini?

Zapovedana poezija

Poverjeništvu za kulturo in umetnost pri Ljudskem odboru za glavno mesto Ljubljana je razpisalo natečaj za množično (?) pesem.

Razpis zapoveduje, da mora pesem peti: »o delovnem poletu v graditvi socializma; o navdušenju nad delovnimi uspehi; o z novim patriotizmom prežeti ljubezni našega človeka do nove Jugoslavije, do maršala Tita, do slavne Komunistične partije itd.«

Pod »itd.« je gotovo mišljena borba za prekoračenje plana pri uničevanju koroškega hrošča; tekmovalje za uvedbo norm pri pionirskem zbiranju kosti; obsodba nekulturnega ravnanja z delovnimi množicami pri prosti prodaji konjskega drobovja in slava Ani Ožbolt iz Apač, ki se je, kakor piše »Slovenski poročevalec«, »zarobila, da bo dala iz sebe vse za gradnjo Zdručnega doma«.

Skratka, motivi, pred katerimi se skrje vse, o čemer je svetovna poezija pela v petih tisočletjih človeške omike.

Pesnik ali priganjač?

Oton Župančič, ki mu je slovenski narod za življenja dal več slave in denarja kakor Prešernu, Levstiku, Cankarju ter vsem ostalim skupaj, je spremenil poklic. Tik pred smrtjo se je iz pesnika »Naše besede« prelevil v priganjača za zaslužnjevalni Titov »plan«. Zapel je agitacijsko himno novemu državnemu posojilu, čigar namen je pobrati slovenskemu delavcu poslednje beliče. V njej govori o sovjetskih narodih, predanosti socializmu, o tekmovalju, o revoluciji, o petletnem planu, o inozemskem kapitalizmu itd. Skratka tako, da ga ne bi prekosil niti najbolj nepismeni politikomiser kake udarniške brigade.

Očitno se Župančič od vseh velikih besed in bobnečih gesel, ki jih je v svoji poeziji zapisal toliko, spominja samo še slovitega načela krivoprištežnikov iz »Kroga s kredo«:

»Kdor je zame v mošnjo segel, temu bom do smrti stregel.«

Boj z istim orožjem

Napovedi o ameriški politiki do komunizma po predsedniških volitvah

Ameriški in evropski tisk sodita, da bi se moral zgoditi skoraj čudež, da bi dosedanji predsednik Združenih držav Truman postal samemu sebi naslednik. Vsi napovedujejo zmagajo republikanske stranke. Skoraj gotovo je, da bo republikanska stranka določila za predsedniškega kandidata senatorja Vandenberg. Če bo bodoči predsednik USA Vandenberg, bo novi ameriški zunanji minister John Foster Dulles. Vandenberg je to že javno obljubil. Če bo zunanji minister J. F. Dulles, bo ameriški boj proti komunizmu dobil take oblike, kakor jih mora, če hočejo sile napredka in svobode zmagati nad trinoštvom rdečega totalitarizma.

KDO JE J. F. DULLES?

Dulles je glavni strokovnjak republikanske stranke za mednarodno politiko. Zastopal je Združene države na vseh važnih mednarodnih posvetih po vojni. Z globoko veren človek, odlične vseučiliški profesor, liberalen mož in najboljši šole, ki ne govori tjavdan. Njegov ugled v Ameriki je zelo velik.

Dulles je tisti ameriški diplomat, ki ga je boljševiški zastopnik Višinski na plenarnem zasedanju skupščine Združenih narodov lansko jesen počastil s silovitim osebnim napadom, kakršnega ni bil s sovjetske strani deležen še noben drug delegat. Tudi ta dohodek je značilen odgovor na vprašanje, kdo je Dulles. Kakšna so načela moža, ki bi utegnil voditi ameriško zunanjo politiko v njenem morda najbolj usodnem razdobju?

Dulles je pogosto javno pribil, da mora krščanstvo igrati odločilno vlogo v današnjem materialističnem svetu. Na gospodarskem področju je zagovornik svobodne pobude doma ter čim večjega mednarodnega sodelovanja in svobodne izmenjave v zunanji trgovini.

Glede Evrope Dulles zagovarja federacijo njenih držav. Ne izgubi nobene prilike, da ne bi Evropejcev spodbujal, naj se združijo. Amerikancem neutrudljivo dopoveduje, da je evropska federacija bistveni pogoj za mir na svetu.

DULLES IN KOMUNIZEM!

Poglavitno Dullesovo zanimanje velja komunizmu in vprašanju, kako bi se dalo najbolje zavarovati svetovni mir, ki ga danes ogroža komunizem. Nihče ne pozna tako dobro strategije sovjetskega Politbiroja in taktike Kominforma kakor Dulles. Materialistična dialektika zanj nima skrivnosti. Mož, ki ima največ upanja, da postane naslednik general Marshalla, temeljito pozna vse oblike sovjetskih teženj po osvojitvi sveta ter ideološke vojne, ki so jo boljševiški prvaki zanefili po sklepu miru. Sestavil je doslej najbolj stvarni načrt za boj proti sovjetski nevarnosti. Večkrat poudarja, da ne gre za to, da bi s sovjeti začeli vojaški spopad. Nova vojna bi vsemu svetu prinesla ogromno gorja, ne da bi zadela komunizem tam, kjer je najbolj ranljiv.

MINISTRSTVO ZA NEVOJAŠKO OBRAMBO ZDRUŽENIH DRŽAV

Organizacija, ki naj bi po Dullesovi zamisli vodila ves boj proti komunizmu, je tako imenovano »ministrstvo za nevojaško obrambo Združenih držav«. Za to ustanovo je že izdelal načelni načrt, o katerem sam pravi takole:

»Treba nam je organizacije, ki bo sposobna boriti se s komunistično partijo na tistem terenu, kjer ta nastopa in zmaguje. Združene države morajo napeti vse sile, da izpopolnijo svojo vojaško moč. Toda žalostna ura za svobodo bi bila tista, ko bi bilo treba to vojaško moč uporabiti. To bi bilo tedaj, če bi Amerika zamudila zmagati v psihološki vojni. Prav nič ni potrebno, da bi kar naprej trosili milijarde za popravilo škode, povzročene po sabotažah. Treba je samo razgaliti tiste, ki izpodkopavajo temelje naši družbi, ki je družba svobodnih ljudi.

Ne smemo pozabiti, da prav vojna in njeno žalostno spremstvo, beda, ustvarjata tla, kjer komunizem

Gospodarska petletka Titove Jugoslavije:

Propaganda in resnica

Priznanja Edvarda Kardelja o neuspelih v prvem letu »Plana«

Razmetavanje

V tovarnah za obutev so tako razmetavali z usnjem, da je na primer par cokelj veljal 10,5 Din več, kakor bi bil smel. Pri zidavi neke vodne električne centrale so porabili 35 tisoč litrov benzina, ne da bi kdo vedel, za kaj, in ne da bi vodstvo zidave moglo porabo kakor koli utemeljiti ali opravičiti. Osebni avtomobil ravnateljice tovarne »Inteks« v Kranju je v enem samem mesecu prevozil 2500 nepotrebnih kilometrov. Nadzorstvena komisija je

ugotovila, da je na primer cementarna v Beočinu imela v zalogi raznega blaga, strojnih delov, krogličnih ležajev itd. za več let, medtem ko so druge tovarne vsega tega krvavo potrebovale. Avtomobilske tovarne na Teznu pri Mariboru so imele v skladiščih za 55 milijonov nepotrebnega blaga, ki bi tovarni za njeno uporabo zadostovalo za več kot 20 let, pa ga niso dali drugim podjetjem, ki ga niso mogla nikjer dobiti. Tovarna »Norma« v Osijeku je imela konec leta 1947 za 16 milijonov dinarjev

blaga, ki ga niso ne uporabljali, ne potrebovali. V glavnih železniških skladiščih so našli za 16 milijonov dinarjev blaga, ki ga niso ne uporabljali, ne potrebovali. V glavnih železniških skladiščih so našli za okrog 300 milijonov raznega materiala, ki ga je Jugoslavija dobila po prvi svetovni vojni še na račun nemških reparacij, pa nihče ni vedel, ali se zmenil zanj.

Preračuni

V 289 podjetjih v Srbiji so ugotovili, da preračuni po »planu« sploh ne odgovarjajo stvarnim izdatkom in da so izdelovalni stroški bili izračunani za 300 milijonov dinarjev previsoko. Enake stvari so ugotovili pri pregledu izgub, ki so jih posamezna podjetja kar vnaprej vključila v izdelovalni načrt.

Korupcija

Jugoslavija ima več ko preveč soli, pa vendar je državna trgovina poslovala tako slabo, da so morali lani ljudje kupovati sol na črni borzi po 50 Din kilogram. Državne nabavne in prodajne trgovine dajejo svojo gotovino na razpolago zasebnim spekulantom in črnoborzjancem. Podjetje za splošne nabave v Beogradu je n. pr. trem nakupovalcem alkohola in izvoznega lesa dalo okoli 80 milijonov din, drugemu nakupovalcu, ki je vzdrževal celo črnoborzjansko mrežo, pa za te njegove posle 54 milijonov din. V celi vrsti primerov niso od nakupovalcev nikdar terjali ne denarja, ne blaga, ki bi ga ti bili morali dobaviti državnim trgovinam.

Državna posestva

Na kmetih so marsikje brezobzirno klali plemenstvo in drugo živino ter perutnino, ne da bi se bil kdo za to zmenil. Na državnih posestvih se je na debelo razpasla korupcija. Upravnik državnega posestva »Lizvada« je prodal državno imovino, vredno nad milijon dinarjev, za 96 tisoč dinarjev. Ravnatelj tega posestva je za vso stanovanjsko opravilo dal 10 tisoč dinarjev, za 17 preprog pa 845 dinarjev. V letu 1947 so prav tam poklali 47 odstotkov vse živine, največ za božič in veliko noč. Pri poljskih pridelkih na tem posestvu je izguba znašala 3 milijone dinarjev, ribogojstvo pa je vrglo 74 odstotkov manj kakor bi bilo lahko, in so vzgojili v jezerih tega

posestva 309 tisoč kg rib manj, kakor bi se bilo dalo.

Promet

Za primer nereda v prometu je Kardelj navajal, da so lani samo sladkorne tovarne na dan potrebovale 350 tovrnih voz preveč in bi bile lahko shajale brez tega. Jugoslovansko državo no gospodarstvo je leta 1947 plačalo državnim železnicam čez 300 milijonov din za nepotrebno ležarino in drugo. In tako dalje...

To je torej slika, ki jo o dejanskih uspehih prvega razdobja v Titovi petletki dobimo iz prijemljivih primerov, katere je v svojem poročilu pred zveznim parlamentom v Beogradu navajal sam duhovni oče »plana« podpredsednik vlade Edvard Kardelj.

Konec

najbolje uspeva. Proti komunističnim strankam je treba voditi duhovno vojno s tem, da odkrivamo resnico o komunizmu, da razgaljamo komunistično podlost, komunistične laži, izdajstvo, sabotaže in zveze s tujimi silami.

Komunistična stranka danes nadzira vlade petnajstih držav s kakimi 500 milijoni prebivalcev. Čas je, da se zbudimo. Nova organizacija za boj proti komunizmu mora dobiti obliko ministristva. Imenovala naj bi se »ministristvo za nevojaško obrambo« in njen načelnik bi moral biti član vlade.

CILJI NOVE ORGANIZACIJE

Poglavitni namen te organizacije bi bil oznanjati resnico ter pomagati tistim, ki hočejo resnico govoriti. Namesto dosedanjega »zaupnega šepetanja« z »Glasom Amerike«, (kakor se imenuje oddaja ameriškega zunanega ministristva namenjene tujim narodom), bi bilo treba postaviti radijske oddajnike po vsem svetu. Predvsem pa bi bilo treba podpreti vse liste v svobodnih državah. Tem bi morali dati zlasti dovolj papirja, da bi lahko tiskali resnico o zgodovini, kakor se je dejansko odigravala.

Po drugi strani naj bi to ministristvo dajalo zavetja vsem tistim, ki jih ograza boljševiški terorizem. Političnim prvakom iz držav, ki jih je podjarmil komunizem, naj bi nudilo možnost, da si ustvarijo novo življenje.

Vse do danes so sile svobode le preveč zlahka odnehavale. V zadnjih dogodkih na Češkem in v Italiji vidimo nasprotja, ki ne delajo časti zagovornikom svobodne družbe. Na Češkem so bili komunisti v manjšini. Tudi ni bilo tam sovjetskih čet ali gospodarske pomoči. V Italiji smo mi in Angličani imeli svojo vojsko. Lahko smo Italijanom ugodili v dosti rečeh, ki si jih žele. Da bi tam preprečili lakoto, smo dali skoraj dve milijardi dolarjev. No, in v Italiji so bili komunisti tepeni, na Češkem so pa svobodni držalji boj pri pričeli opustili. Jaz jih ne obsojam. Obžalujem samo, da smo jih pustili same kakor za časa Münchena.

RAZKRINKAVATI KOMUNIZEM!

Komunistične partije ne smemo prepovedati. Dovolj, da razkrinkamo njene tesne zveze z Moskvo. Dosti ljudi soglašajo s komunizmom, ker si žele »poštenih socialnih sprememb«. Če bi vedeli resnico o komunizmu, bi nedvomno izbrali druga pota, da bi prišli do cilja. Člen 55. ustave Združenih narodov zahteva splošno in dejansko spoštovanje človeških pravic ter osnovnih svobod in za vse brez razlike narodnosti, plemena, spola, jezika ali vere. Toda v treh letih po slovesnem razglasenju teh načel smo videli, kako se je razvila doslej najbolj organizirana gonja proti pravici in temeljnemu človeškemu svobodnim. Dokler bo organizacija Združenih narodov hromila pravica veta, moramo mi Amerikanci delati sami ter nuditi roko tistim, ki mislijo kakor mi.

To je Dullesov načrt. Utegnejo ga uveljaviti prej, kakor bi kdo mislil. Kdaj, bomo zvedeli kmalu — ko bodo republikanci izbrali za predsedniškega kandidata senatorja Arthurja Vandenberga ali guvernerja Thomasa Deweya.

Vesti s Tržaškega

Slov. dobrodelno društvo

Ker se je v mestu razširila vest, da bo Slovensko dobrodelno društvo priredilo zabavo v dobrodelne namene v Pomorski postaji, nas je Slov. dobrodelno društvo naprosilo, naj sporočimo javnosti, da te prireditve ne bo, ker so spodnji prostori Postaje za tako prireditev neuporabni, zgornji prostori so pa že zasedeni. Nadalje sporoča Slov. dobrodelno društvo, da se vlagajo prošnje za pomoč na posebnih obrazcih, ki jih razdeljujejo v pisarni društva v ulici Machiavelli 22/II. ob delavnih od 10 do 11 ure.

† VINKO TROBEC

Dne 11. junija je preminul v Trstu pri Sv. Ivanu Vinko Trobec, učitelj v pokoju, v 70. letu svojega življenja. Služboval in vzgajal je slovensko mladino v Trstu, v Istri, na Krasu in na Goriškem. Vse svoje sile je posvetil svojemu narodu in njegovi mladini. Bil je to mož — značaj, poln idealov, ki je ravno ob polni borbi slovenskega naroda za svoje pravice stopil v prve vrste narodnih borcev in delavcev in ostal zvest svojim narodnim načelom do smrti. Z Vinkom Trobecem je izgubilo tržaško slovenstvo moža stare narodne straže, vzgajatelja naše mladine in narodnjaka, moža, kakršnih naš narod ravno danes krvavo potrebuje, ko

gre, da zopet rešujemo svojo mladino iz onih vse ideale uničujočih krožkov in organizacij, ki ubijajo v slovenski mladini pod pretvezo ljudskega slovenstva narodni čut, narodno zavest, vero v moralne vrednote in vero v sloveka, v njegovo svobodo in prostost.

Slava spominu Vinka Trobeca! Njegovim dragim — naše globoko sožalje.

Obvestilo

»Slov. demokratska zveza« za STO v Trstu, via Machiavelli št. 22/II. sporoča naslednje:

Uradne ure:
od 9-11 in od 17½ do 19½.
Ob praznikih: od 9-11.
Ob nedeljah: zaprto.
Obenem opozarjamo občinstvo, da daje Slov. demokratska zveza ob uradnih urah vsa pojasnila o državljanstvu, opciji in izseljevanju.

Tajništvo Slov. dem. zveze
Kazenska razprava proti Babiču, Godini, Hreščaku in Vilharju

Zaradi obrekovanja in grožnje na javnem zborovanju in potom tiska meseca januarja t. l. sta dr. Agneletto in dr. Vesel iz Trsta vložila kazensko ovadbo proti Branku Babiču, voditelju UAIŠa in OF ter KP na Tržaškem, in proti njegovim tovaršim Zoranu Godini, Srečku Vilharju in Dušan

Pa pravijo, da je ljudstvo z njimi!...

»Nova Gorica«, komunistično glasilo na priključenem ozemlju Goriške, je v listnici uredništva z izdajo od 5. junija prinesla sledečo izpoved:

Že nekaj mesecev sem dobivamo iz Renč redno nazaj zavoj z 80 izvodi našega lista z opombo, da ga nima nobeden časa razprodajati. To se ne dogaja samo v Renčah, ampak tudi v raznih drugih vaseh. Čudimo se, da ne morejo krajevni odbori OF v Renčah in drugod dobiti vsaj kaknega pionirčka, ki bi se brigal za razprodajo »Nove Gorice«.

V obupu kliče mogočna komunistična partija pionirčke na pomoč, ker jo »navdušeno ljudstvo« korajžno zapušča.

nu Hreščaku takratnemu uredniku »Primorskega dnevnika«.

Včeraj 17. t. m. se je vršila v Trstu pred okrožnim sodiščem prva razprava v tej zadevi. Zasključna razprava bo v četrtek 24. t. m.

Obleka za otroke

Severno-ameriška misija za pomoč tujini je odobrila vsoto 1 milijon 500 tisoč lir za nabavo obleke otrokom v Miljah. Poseben odbor se bo pobrigal, da bodo potrebni otroci dobili obleko še ta mesec pred koncem solskega leta.

Dva filma

V torek dne 15. t. m. zvečer so v zvezniški čitalnici v ulici Trento št. 2 pod okriljem A.I.S. predvajali dva dokumentarna filma: »Televizija« (spremljalna razlaga v angleščini) in »izdelovanje papirja« (spremljalna razlaga v italijanščini). Če se tukajšnje ustanove ali društva zanimajo za te filme in želijo, da bi jih predvajali za njihovo osebo je v njihovih prostorih, naj naslo-

vijo prošnje neposredno na zvezniško čitalnico »Allied Reeding Room«, ki jim bo poslala operatorka, film in projektor.

Nemški ujetniki

Zainteresirane vlade so se dogovorile, da se bodo skupine nemških vojnih ujetnikov, ki so na potu v domovino iz Srednjega Vzhoda, vračale v Nemčijo po morju do Trsta in nadaljevale pot po železnici. Skupno je nad 11 tisoč mož, ki se bodo čez poletje na ta način vrnil v domovino. Prva skupina je dospela v Trst 15. t. m.

Kopališča

Tržaška občina javlja, da so od 15. junija dalje spet odprta javna kopališča ob morju. Kopališča so odprta od 7.30 ure do 19. 30 ure.

Izmišljena vest

Ker »Prim. dn.« razglasa, da bo imela SDZ za Tržaško ozemlje v Trstu 26. in 27. t. m. svoj kongres, izjavljamo, da je vest docela izmišljena.

Vesti z Goriškega

Patra Lombardija obsojajo tudi Furlani

Mislili smo, da jo je pater Lombardi polomil s svojim nacionalističnim nastopom samo v Trstu in Goriči. Pa ni tako, ker »Patrie dal Friule« od druge polovice tega meseca pravi, da jezuit pater Lombardi kroži po trgih Italije in se oglašja kot »najbolj grenka nacionalistična trobenta, ki jo je slišati po dnevnih patra Evzebija (fasiističnega fanatika, op. ur.) Najbrže mu je kdo pošepetal na uho, naj govori o iredentizmu, o Trstu in o beguncih iz Istre, in pater Lombardi — pravi »Patrie dal Friule« — je dobre pol ure praskal na teh argumentih, in se boril proti Nemcem, Slovincem, Angličem, Amerikancem in proti vsem tistim Italijanom, ki ne nosijo v srcu oltarja za rimsko volkuljo in vedra pljuncev proti vsem, ki so se rodili na drugi strani začasne meje domovine... Potem šele je pater Lombardi govoril o »ljubezni do svojega bližnjega«... Ljudstvo seveda — zaključuje

»Patrie dal Friule« — je majalo z glavo, ker Furlanov ni moči ujeti na limance, kakor ptiče.

Sadni trg

Breskev prihaja še vedno malo na trg, dnevno od 180 do 240 kg. Cena na debelo je od 160 do 200 lir, na drobno pa od 180 do 240 lir za kg.

Sovodnje

Naš slovenski zdravnik je odšel v Ameriko. Bivanje med nami so mu zagrenili rdeči pretepači iz Standreža, ki so brez vsakega vzroka javno v gostilni navalili nanj. Zdej prihaja k nam drugorodec. Kaže, da homo na isti način izgubili tudi slovenskega občinskega tajnika in druge slovenske uradnike. Fronta se kar veseli svojih lepih uspehov. Imenitno narodno in kulturno delo, kaj ne? Rečemo vam le to: Sovodnjence ne boste več farbalj z narodnimi gesli. Zdej vemo, kdo so resnični narodni izdajalci. Pametni Sovodnjenci, združite se!

BEGUNCI

Jeza zaradi odhoda beguncev

»Primorski dnevnik« in njegova sestra »Soča« se kar ne moreta potolažiti zaradi odhoda beguncev v Ameriko. Jezna sta, ker so begunci našli primerno dobro, začasno zavetišče z delom in kruhom. Seveda bi ti dve komunistični glasili radi videli, da bi Italija in druge demokratične države uboge begunce raje podile domov v pogubo, kot pa da jim pomagajo na varno in na delo v Ameriko. Toda Italija ravna z begunci človečansko in noče nikogar izročiti v komunistično žrelo, če se sam prostovoljno ne

odloči in izreče za vrnitev v Titov »raja«. Italijanska ustava jasno določa, da imajo politični begunci, preganjeni od nedemokratičnih režimov v lastni domovini, pravico azila v Italiji.

Na drugi strani pa moramo reči, da ni primera, da bi kdo silil begunce, naj gredo v Ameriko. Vse, kar tozadevno pišeta »Primorski dnevnik« in »Soča« je le plod bujne komunistične zlohote fantazije. Le komunisti si morejo izmisliti trditve, da krožijo okoli beguncev tajni agenti in jih nagovarjajo za v Ameriko. Le komunisti morejo vztrajati na laži, da se gotovi ljudje pustijo podkupovati s tri tisoč lirami za dovoljenje izselitve v Ameriko.

Komunistom seveda ne ugađa, da odhajajo v Ameriko tisoči in tisoči Jugoslovani, ki bodo pričali tam o krutosti in zlobnosti njihovega terorističnega režima doma.

Ni res, da je Argentinija zavrnila ves transport beguncev. Res pa je, da so pri tem transportu zasačili par komunističnih agentov, ki so se utihotapili v vrste beguncev, in te hujskače so lepo vrnil v njihovo komunistično bazo. Potem sta si komunistični glasili izmislili, da begunci trpijo lakoto in domotožje in da bodo morali delati zastonj kot sužnji v Ameriki. Sama laž! Kadar se v taborišču zbere hkrati več tisoč beguncev, ki čakajo na ladjo, je pač naravno, da niso vsi zadovoljni niti s hrano. Da se jih polašča domotožje je prav gotovo res, saj ljubijo svoje kraje in domove iz vsega srca, in to jim gre v ponos. V Ameriki jih pa čaka svobodno delo in dober zaslužek. Upamo, da bodo lahko tudi svojim v te kraje kaj pošiljali. Na drugi strani pa nam prihajajo iz Bagnoli zelo lepa poročila o sijajnem razpoloženju naših goriških Slovencev, ki vsak večer prepevajo in s tem zabavajo tudi tuje, ki jih radi poslušajo. Kino imajo vsak dan, ples pa trikrat na teden.

Uredništvu »Demokracije« v Gorici

Goriški begunci so prišli v Bagnoli. Lepo število se jih je nabralo. Vsi so pripravljeni, da odidejo kmalu preko morja. Polni so svežega duha po domači, rodni zemlji, katero so težkega srca zapustili. A bolj je biti svoboden in varen v tujini, kot pa suženj in v stalni nevarnosti pred komunisti. Vsi vedo, da jih bo lažna, komunizmu vdana propaganda žigosala kot izdajalce, pa se zavedajo s ponosom, da so prav zato bežali, ker niso mogli in hoteli izdati domovine in njene vere ter živeti skupaj s tistimi, ki izdajajo in blatijo sveto ime slovenskega naroda in slovenske zemlje na poziv in v korist komunizmu.

Kako ljubijo goriški Slovenci svoj dom, smo imeli priliko opaziti, ko je prišlo v taborišče nekaj števil »Demokracije«. Kakor dobrega prijatelja so se je razveselili, hipoma jo raznesli, da v miru in zbranosti sprejmejo pozdrave, poročila, navodila od domačih krajev in ljudi. In že je med njimi sklep — pokažimo svojo hvaležnost in vdanost in zberimo po skromnih močeh nekaj za tiskovni sklad »Demokracije«. ki vodi pravo idejno borbo proti slepilni in lažni »progressivni demokraciji«.

Vsi so narodno zavedni in tudi verni. Tako se na večer se po stari slovenski navadi začne petje — fantov na vasi. — Izraz domotožja in ljubezni do domače besede in pesmi.

V kratkem času, kar so med nami, smo obhajali že tri poroke: Ivan Murovec iz Čepovana je peljal pred oltar Pavlo Velikonja iz Orchka, Jožef Trkman iz Podkraja si je izbral Anico Kacin iz Dol. Vrsnika in Edvard Ježič iz Srijedove v Slavoniji pa Frančko Hvalica od Bajterjev, župnika Srednje.

Prav iskreno naročajo vsi pozdrave in kličejo vsem: Z Bogom in na svidenje.

Bagnoli, 4. junija 1948.

Listnica uredništva

I. M., Trst: Vaš dopis smo prejeli. O stvari sami smo že večkrat pisali; morda bo prišel dopis na vrsto pozneje. Pozdravljeni.

Prispevki za tiskovni sklad »Demokracije«

V spomin učitelja Vinka Trobeca od Sv. Ivana pri Trstu daruje N. N. L. 2.000.—

Iskrena hvala!
Odgovorni urednik: Janko Simič
Tiska tiskarna Budin v Gorici

ZANIMIVOSTI

Zopet smrtna obsodba

V Mariboru so zopet sodili skupino Slovencev, katere so obdolžili, da so »organizirali rope po zadržanih in ubijali člane odborov Osvoobodilne fronte«. Milan Car je dobil smrtno kazen z ustrelitvijo. Zdej razume mo bes razjarjenega »ministra« Kraigherja: narod se punta, da se otrese krvave komunistične diktature!

Rich. Strauss ni bil nacist

Denacifikacijsko sodišče v Garmischpartenkirchenu na Bavarskem je oprostilo znanega avstrijskega komponista Richarda Straussa. Rzsodba pravi, da Strauss ni bil zapleten v nacistično gibanje. Richard Strauss, ki bi va zdej v Montreuxu v Švici, je dopolnil 11. t. m. 84 let.

Iznajditelj kinematografa

Dne 6. t. m. je umrl iznajditelj kinematografa Luis Lumiere. Lumiere se je rodil v Besanconu leta 1864. Od leta 1918 je bil član francoske Akademije znanosti.

Paketi iz tujine

V FRLJ prihaja precej paketov, kar je seveda razumljivo. Večsi jih je toliko, da pričenjajo zaradi velike ekspeditivnosti pošte celo gniti. Da pa paketov ne bi bilo preveč, so si »dobrotniki ljudstva« izmislili nove pristojbine. Prijemnik paketa pravilno frankira ne pošilje ne more več dvigniti, če ne plača za vsak paket iz Amerike 700 din, za paket iz Koprja pa 400 din. Davek na darilne pakete je torej takšen, da ga prejemnik pri normalnih dohodkih ne zmore. Zgodi se seveda tudi to, da prejemnik paketa sicer obvesti, da je zanj prispel paket, a mu istočasno izjavijo, da ga ne bo dobil, ker je predhodno prejel že en ali dva paketa.

Švedski demokrati

Švedski princ Bertil je imel govor, v katerem je izjavil, da so Švedski odločni braniti svoj demokratski način življenja. Bertil je dejal, da je danes svet še zelo deleč od mira. Švedski narod si ne dela nikakih iluzij glede resnosti položaja, a se kljub temu ne vda malodušnosti ali bojazni. »Vsi Švedski — je dejal Bertil — smo združeni v čim večji odločnosti, da ohranimo svojo svobodo in neodvisnost in svoj demokratski sistem«.

Okrog atomske sile

Komisija za atomsko silo v Združenih državah je sklenila, da bo zgradila poseben aparat, ki bo proizvajal tok 12 milijonov voltov za atomsko raziskovanje. Aparat, ki ga imenujejo elektrostatičen pospeševalec, bo največji in najmočnejši na svetu.

Belgijski prestol

Po poročilih United Press bo belgijski ministriški predsednik Spaak odpotoval v Švico, kjer se bo razgovarjal s kraljem Leopoldom o vprašanju dinastije. To vprašanje se vleče že nad tri leta. Dne 6. t. m. so se v Bruslju sestala vodstva treh večjih belgijskih strank, to je katoliških socialistov, socialistov in liberalcev, ki so razpravljala o vprašanju dinastije. Belgijsko časopisje predvideva dve rešitvi: ali ljudsko glasovanje, ali pa parlamentarno rešitev na podlagi člena 4 državne ustave. V političnih krogih so mnenja, da se bo septembra meseca vrnil v Belgijo princ Baldovin. Ta vrnitev še ne pomeni, da bo mladi princ zasedel prestol, pač pa vidijo v tem kompromisno rešitev, katero bi verjetno sprejeli tudi socialisti in liberalci. V tem primeru bi se kralj Leopold odpovedal prestolu v korist sina Baldovina.

Listnica uprave

Naročniku iz Anglije! Naročnino, letnih 1100 lir, nam lahko nakažete po banki, ki ima poslovne zveze z Italijo.